

ARTIKLER

100

MEDIABRUK SOM FRITIDSAKTIVITET

Av Sigurd Høst

THE USE OF MASS MEDIA AS A LEISURE ACTIVITY

OSLO 1977

ARTIKLER FRA STATISTISK SENTRALBYRÅ NR.100

Særtrykk fra Pressens årbog 1977

MEDIABRUK SOM FRITIDSAKTIVITET

Av Sigurd Høst

THE USE OF MASS MEDIA AS A LEISURE ACTIVITY

OSLO 1977

ISBN 82-537-0778-9

FORORD

Denne artikkelen tar sikte på å presentere og vurdere en del data som viser hvilken plass bruken av massemedier har i folks døgnrytme. Første del er et forsøk på å besvare spørsmålet: "Hvor lang tid bruker gjennomsnittsnordmannen på massemedier?" Deretter følger en beskrivelse av hvordan publikum bruker de tre basismediene radio, fjernsyn og aviser.

De viktigste datakildene for denne framstillingen er Statistisk Sentralbyrås tidsnyttingsundersøkelse fra 1971-72, og de årlige lytter- og seerundersøkelsene som Byrået utfører for Norsk rikskringkasting. I artikkelen blir resultatene fra disse undersøkelsene sett i sammenheng med resultater fra andre undersøkelser, norske såvel som utenlandske.

Statistisk Sentralbyrå takker forfatteren og Dansk Pressehistorisk Selskab for tillatelse til å publisere artikkelen, som opprinnelig ble skrevet for Pressens Årbog 1977.

Statistisk Sentralbyrå, Oslo, 28. oktober 1977

Odd Aukrust

PREFACE

The purpose of this paper is to present and evaluate some data on mass media use and its rôle in people's everyday life. The first part is an attempt to answer the question: "How much time does the average Norwegian spend on mass media?" The rest of the paper contains a description of how the public uses the three basic media radio, television and newspapers.

The main data sources for this paper are the Central Bureau of Statistics' Time Budget Survey from 1971-72, and yearly audience surveys conducted for the Norwegian Broadcasting Corporation. Data from these sources are compared with results from other relevant surveys.

The Central Bureau of Statistics is grateful to the author and Dansk Pressehistorisk Selskab for the permission to publish this paper, which originally was written for Pressens Årbog 1977.

Central Bureau of Statistics, Oslo, 28 October 1977

Odd Aukrust

Mediabruk som fritidsaktivitet

Av Sigurd Høst

Studiet av publikums mediabruk og mediavaner har tradisjonelt vært en del av massekommunikasjonsforskningen. Det å lese aviser, se på fjernsyn eller gå på kino er altså blitt betraktet som deltaking i en kommunikasjonsprosess, det siste leddet i en kjede som starter med en avsender og et budskap.

De problemstillingene som er mest relevante med et slikt utgangspunkt er summert opp av Lasswell i den klassiske formelen «Hvem sier Hva i Hvilken kanal til Hvem og med Hvilken effekt?» (Lasswell 1948.) Etter hvert som massekommunikasjonsforskningen har utviklet seg, er det riktignok oppstått «skoler» eller «retninger» som tar utgangspunkt i andre problemstillinger enn dem Lasswell formulerte. Vi har f.eks. fått studier av hvordan spesielle sider ved det samlede programtilbudet (f.eks. informasjonsstoffet, voldsinnslagene eller framstillingen av bestemte befolkningsgrupper) virker inn på publikums kunnskaper, holdninger eller atferd. Videre har vi fått den såkalte «Uses and gratifications approach», der vekten skal legges på «hva publikum gjør med media og ikke hva media gjør med publikum». Selv om retningen i prinsippet skal dekke alle slags studier av hvordan publikum bruker mediene og hvilke behov de får tilfredsstilt gjennom denne atferden, har hovedtyngden av arbeidene likevel gått ut på å trekke forbindelseslinjer fra forskjellige behov hos publikum til bruken av forskjellige typer mediainnhold.

I og med at både den «klassiske» og den nyere massemediaforskningen hovedsakelig er opptatt av problemstillinger som gjelder innholdet i mediene, viser det seg at forskerne ofte har vanskelig for å gi gode svar når mediapraktikere eller representanter for publikum kommer til dem selv med forholdsvis enkle spørsmål, som ikke bygger på den vanlige avsender – budskap – mottaker – tankegangen.

Mange av de spørsmålene som ikke blir tilfredsstillende besvart, tar utgangspunkt i at mediabruk er en fritidsaktivitet. De aller enkleste spørsmålene av denne typen er hvor mange som bruker de forskjellige mediene, og hvor mye tid som går med til dette. Andre naturlige

spørsmål når en betrakter mediabruken som fritidsaktivitet blir hvem som bruker mye og lite tid på mediene, hvordan mediabruken henger sammen med andre former for tidsbruk, og hvor, når og på hvilken måte den foregår. Dette er spørsmål som i og for seg burde være enklere enn svært mange av de problemstillingene som mediaforskerne arbeider med, men som likevel ofte er blitt liggende nokså urørt.

I denne artikkelen skal jeg prøve å summere opp en del av den kunnskapen som tross alt finnes om mediabruk som fritidsaktivitet. Hovedvekten vil bli lagt på bruken av de tre basismediene aviser, radio og fjernsyn, og framstillingen vil stort sett gjelde norske forhold. Det siste skyldes først og fremst at jeg kjenner best til de norske datakildene, men også at det for tiden ikke finnes noen tilfredsstillende oversikt over nordmenns mediabruk. Den mangelen på entydighet som blir beskrevet er imidlertid ikke noe særnorsk fenomen, som kan forklares ved at forskningsmiljøet er lite og undersøkelsene få. Selv i USA, med sin omfattende publikumsmålingsindustri og sin hærske av mediaforskere, viser det seg f.eks. at det finnes til dels svært forskjellige oppfatninger av hvor lang tid som gjennomsnittlig brukes til fjernsynsseing (Robinson 1969, s. 213–215).

Selv om framstillingen hovedsakelig bygger på norske data, vil storparten av resultatene være gyldige også for de andre nordiske land. Der det er mulig å foreta sammenlikninger av hovedtrekkene i mediabruken, finner vi stort sett påfallende like resultater fra danske, svenske og norske undersøkelser. Den mer detaljerte utformingen av mediavanene kan likevel variere en del, f.eks. som resultat av forskjeller i programtilbud og sendetider for radio og fjernsyn.

Tid brukt til massemedier

Den som stiller spørsmålet om hvor mye tid gjennomsnittsnordmannen bruker til massemedier på en gjennomsnittsdag, vil i og for seg ikke stå oppradd for svar. Problemet er bare at svaret vil variere ganske mye alt etter hvor vedkommende velger å henvende seg.

En mulig kilde er den offisielle statistikken. Ved å slå opp i tabellverket fra Statistisk Sentralbyrås store Tidsnyttingsundersøkelse for 1971–72 (Norges offisielle statistikk A 692) og summere tallene for radiolytting, fjernsynsseing, kinobesøk og lesing av aviser, ukeblader og bøker, vil en komme fram til et gjennomsnitt på 1,9 timer pr. dag.

Synes en dette er litt snautt, kan det være nærliggende å gå videre til sosiologenes samleverk «Det norske samfunn». Her vil en få vite at «Estimatene kan være forskjellige etter hvor detaljert vi vil gå til verks for å undersøke det, og med en viss usikkerhet for hva vi velger å kalle mediaforbruk. Men de fleste nøkterne vurderinger regner med at mer enn tre timer daglig går med til slike aktiviteter i gjennomsnitt for voksne mennesker.» (Torsvik 1975, s. 716).

Massekommunikasjonsforskernes eget samleverk «Massemedier i Norge» tar enda sterkere i. Her heter det at «Norges voksne befolkning bruker i gjennomsnitt over 3 timer pr. dag til å se på fjernsyn og høre på radio (...). Det finnes ingen landsomfattende undersøkelser over hvor mye tid folk gjennomsnittlig bruker på andre massemedier som aviser, bøker, ukeblader, tidsskrifter og kinobesøk. Flere lokale undersøkelser tyder imidlertid på at slike aktiviteter kan oppta omtrent 1 time av folks daglige gjøremål.» (Augedal 1975, s. 254.) Med andre ord, et samlet gjennomsnitt på litt over fire timer eller godt og vel det dobbelte av anslaget som bygger på Statistisk Sentralbyrås opplysninger.

I denne situasjonen er det nærliggende å ta for seg de enkelte mediene etter tur, finne fram til det «riktige» tallet for hvert av dem, og summere resultatene. Forutsetningen for at dette skal virke i praksis, er at vi har kriterier for hvilket av flere mulige tall som virkelig er det riktige. Slike kriterier vil dels være tekniske og dreie seg om selve den undersøkelsesmetoden som er brukt for å komme fram til det enkelte tall, men de vil også gjelde selve definisjonen av de størrelser som skal måles. En gjennomgåelse av norske data om avislesing vil illustrere hva som kan komme ut av slike sammenlikninger.

De norske avisene har nettopp avsluttet en annonsekampanje om sin egen virksomhet, der et av budskapene var at «En landsomfattende undersøkelse viser at vi bruker 1 time og 20 minutter på avislesing. Hver dag.» Den landsomfattende undersøkelsen ble gjennomført for Norske Avisers Landsforbund i august-september 1975. I kommentarene blir gjennomsnittlig lesetid beregnet til 1 time for kvinner og 1 time og 20 minutter for menn, altså 1 time og 10 minutter for hele befolkningen. Andre anslag er imidlertid av en helt annen størrelsesorden. Statistisk Sentralbyrå (1975, s. 55) oppgir således at den gjennomsnittlige lesetiden er 0,3 timer, mens Einar Østgaard (1976) går ut fra at det svenske anslaget på mellom en halv time og 45 minutter gir en god beskrivelse også av norske forhold.

Dersom det første anslaget (1 time og 10 minutter) hadde vært riktig,

ville det sannsynligvis betydd at nordmennene er verdens mest avislesende folk. En nærmere kontroll viser imidlertid at anslaget helt sikkert må være en god del for høyt. Den viktigste grunnen til dette er ikke selve undersøkelsesmetoden, men et regnestykke som er foretatt på grunnlag av det innsamlete materialet. I undersøkelsen ble folk først bedt om å hente fram den siste avisen de hadde «lest ferdig», og så blant annet spurt om hvor lang tid de hadde brukt på lesingen. Om lag en tredjedel av utvalget svarte ikke på spørsmålet, mange av dem sikkert fordi de ikke hadde lest ferdig noen avis på en stund. De opplysningene som to tredjedeler av utvalget ga om det sist ferdigleste eksemplaret av hovedavisen, ble likevel brukt som om de gjaldt daglig lesing av alle aviser som alle undersøkelsespersoner oppga at de leste regelmessig. Undersøkelsen og utregningene er ellers nærmere kommenteret av Østgaard (1976).

Avvikene mellom de to andre tallene skyldes først og fremst at de er mål for forskjellige størrelser. Tallet på 0,3 timer fra Tidsnytingsundersøkelsen gjelder avislesing som primæraktivitet, altså lesing som er den eneste eller den viktigste aktiviteten mens den foregår. Anslaget på mellom en halv time og tre kvarter gjelder derimot alle former for avislesing. Forskjellen mellom de to definisjonene blir altså den avislesingen som er sekundæraktivitet, dvs. foregår sammen med andre og viktigere aktiviteter. Mange vanlige former for avislesing er av denne typen, det gjelder f.eks. lesing ved frokostbordet, på reiser, på arbeidet eller på sengen. Ved Tidsnytingsundersøkelsen ble det riktignok ikke registrert mer enn gjennomsnittlig 0,1 time pr. dag til slik lesing, dette må imidlertid henge sammen med at sekundæraktivitetene gjennomgående ble dårlig dekket (Høst 1975).

For å kunne gi et riktig inntrykk av hvilken plass en aktivitet som avislesing har i folks døgnrytme, bør vi altså bruke to gjennomsnittstall i stedet for ett. Det første tallet gjelder den tiden folk faktisk holder på å lese en avis, uansett om dette er primær- eller sekundæraktivitet. Denne tiden kan det være hensiktsmessig å kalle kontakt-tiden. Det andre tallet gjelder den delen av samlet avislesing som er primæraktivitet, dvs. tid som i prinsippet kunne vært brukt til noe annet dersom personen ikke hadde valgt å lese avisen.

Ved bruken av de to tallene vil det være en fordel å vite hva som kjennetegner den avislesingen som er henholdsvis primær- og sekundæraktivitet. Spesielt er det viktig å vite om selve kvaliteten av lesingen er forskjellig, eller om det bare dreier seg om lesing i ulike situasjoner.

For å ta et eksempel: Det er stor kvalitativ forskjell mellom avislesing på toget og avislesing mens en samtidig ser fjernsyn.

I tillegg til forskjellene i definisjoner, må vi også regne med at noe av forskjellen mellom Tidsnyttingsundersøkelsens tall på 0,3 timer og anslaget på mellom en halv time og tre kvarter henger sammen med selve undersøkelsesmetoden. Dagboken fra Tidsnyttingsundersøkelsen er delt inn i 15-minutters intervaller, aktiviteter som varer mindre enn halvparten av et slikt intervall skal derfor ikke registreres. Vi kan altså gå ut fra at en del kortvarig avislesing ikke er kommet med i denne undersøkelsen, hva enten den har foregått som primær- eller sekundæraktivitet.

Hvor stor del av gjennomsnittlig kontakt-tid som er primær- og sekundæraktivitet vil være nokså forskjellig for de forskjellige massemediene. Vi må også regne med at forholdet kan variere fra land til land, og at det endrer seg over tid. Radiolyttingen har således vært en utpreget primæraktivitet da mediet var nytt, mens den nå stort sett er en sekundæraktivitet, i hvert fall i de industrialiserte land.

For å belyse dette aspektet ved mediabruken nærmere, har vi i tabell 1 nedenfor tatt med noen tall fra den store internasjonale tidsbruksundersøkelsen som ble gjennomført i 1965–66. Undersøkelsen er nærmere beskrevet i boken «The Use of Time» (Szalai (red.) 1972). De tallene vi har brukt i tabellen, gjelder bare fem av de i alt 15 delundersøkelsene. Kriteriene for utvelgingen har vært at undersøkelsene skulle være noenlunde karakteristiske for byer i de aktuelle land, at den generelle registreringen av sekundæraktiviteter har vært god, og at stedet har en relativt høy fjernsynsdekning. Resultatet av denne utvelgingen er at vi stort sett er blitt stående igjen med undersøkelser fra vestlige land, altså land det tradisjonelt har vært «naturlig å sammenlikne oss med». Rekkefølgen i tabellen følger fjernsynsutbredelsen i 1965–1966, som varierte fra 65 prosent i Frankrike via 72 prosent i Belgia til 97 prosent i USA.

Resultatene i tabellen viser ganske riktig at det er helt avgjørende for hvilke resultater vi kommer fram til hvordan vi velger å avgrense mediabruken. Er vi interessert i den samlede kontakt-tiden, gir den internasjonale undersøkelsen resultater som varierer fra 3 til nesten 4 timer for de fem landene. Er vi i stedet interessert i mediabruk som primæraktivitet, altså den mediabruken som mer direkte skjer på bekostning av andre aktiviteter, vil anslagene være omtrent halvparten, fra halvannen time til to timer og ett kvarter.

Tabell 1. Massemediabruk som primær- og sekundæraktivitet i fem land¹. Minutter.

	6 byer, Frankrike	100 valg- distrikter, V.Tyskland	Olomouc, Tsjekko- slovakia	Belgia	44 byer, USA
Radiolytting	65	56	101	80	57
Av dette: Primæraktivitet	5	7	11	8	4
Sekundæraktivitet	60	49	90	72	53
Andel som sekundærakt. Prosent	92	88	89	90	93
Fjernsynsseing	96	74	73	94	129
Av dette: Primæraktivitet	58	63	66	84	92
Sekundæraktivitet	38	11	7	10	37
Andel som sekundærakt. Prosent	40	15	10	11	29
Avislesing	20	25	26	25	33
Av dette: Primæraktivitet	14	12	13	16	22
Sekundæraktivitet	6	13	13	9	11
Andel som sekundærakt. Prosent	30	52	50	36	33
Lesing av tidsskrifter og ukeblader	6	19	5	7	9
Av dette: Primæraktivitet	4	12	3	5	6
Sekundæraktivitet	2	7	2	2	3
Andel som sekundærakt. Prosent	(33)	(37)	(40)	(29)	(33)
Boklesing	10	6	26	19	6
Av dette: Primæraktivitet	7	5	20	14	5
Sekundæraktivitet	3	1	6	5	1
Andel som sekundærakt. Prosent	(30)	(17)	23	(26)	(17)
Kinobesøk	3	3	4	4	3
Av dette: Primæraktivitet	3	3	4	4	3
Sekundæraktivitet	0	0	- ²	0	- ²
Andel som sekundærakt. Prosent	(0)	(0)	-	(0)	-
Mediabruk i alt	200	179	233	235	235
Av dette: Primæraktivitet	91	98	116	137	131
Sekundæraktivitet	109	81	117	98	104
Andel som sekundærakt. Prosent	55	45	50	42	44
Samlet fritid	245	264	239	297	301
Mediabruk (primæraktivitet) som andel av samlet fritid. Prosent	37	37	49	46	44
Tallet på observasjoner	2803	1501	2193	2077	1243

1. Kilde: Robinson og Converse (1972), tabell 1.

2. Mindre enn 0,5 minutt.

Tabellen sier også mye om hvordan folk bruker de forskjellige mediene. Radioen skiller seg ut som et «bakgrunnsmedium» i særklasse, siden omkring 90 prosent av den radiolyttingen som ble registrert foregikk sammen med andre og viktigere aktiviteter. På den andre siden av skalaen kommer sannsynligvis kinobesøkene, tallene for denne aktiviteten er imidlertid små og dermed usikre. Med unntak av Frankrike (der folk ofte ser fjernsyn mens de spiser) og USA (der folk har hatt anledning til å se fjernsyn nærmest døgnet rundt i en årrekke og dermed er blitt mer blaserte enn 60-årenes europeere), har fjernsynsseingen også stort sett vært viktigste aktivitet når den har pågått. De forskjellige formene for lesing kommer så i en mellomstilling, med avislesing som den mest sekundær-pregete. I de fem landene som er representert i tabellen har mellom en tredjedel og halvparten av den registrerte avislesingen foregått sammen med en annen aktivitet som leseren selv har ment var viktigere enn avislesingen.

For å komme fram til gode tall for nordmenns mediabruk, vil det ikke være tilstrekkelig å stille opp Tidsnyttingsundersøkelsens tall for primær- og sekundæraktiviteter etter mønster av oppstillingen i tabell 1. Dette henger sammen med at registreringen av sekundæraktiviteter har vært forholdsvis dårlig i den norske undersøkelsen, og at det samtidig finnes andre undersøkelser som har målt den samlede kontakt-tiden direkte.

I tabell 2 nedenfor har vi tatt med det vi for tiden regner som de beste anslagene for h.h.v. samlet kontakt-tid og mediabruk som primæraktivitet. Tallene for primæraktivitet er alle hentet fra Tidsnyttingsundersøkelsen. Disse anslagene ligger sannsynligvis noe i underkant av det en vil regne som «det riktige». Dette henger dels sammen med at kortvarige aktiviteter ikke er registrert, den viktigste årsaken er likevel at aktiviteter som hvile og besøk av eller hos slekt og venner alltid er regnet som primæraktivitet. Konsekvensen av dette er f.eks. at lesing på senga eller fjernsynsseing sammen med slekt og venner alltid er regnet som sekundæraktivitet. Uten disse reglene ville tallet for mediabruk som primæraktivitet sannsynligvis blitt 2,1 i stedet for 1,9 timer.

Anslagene for samlet kontakt-tid bygger på flere kilder. Tallene for radiolytting og fjernsynsseing er hentet fra de lytter- og seerundersøkelsene som Statistisk Sentralbyrå utfører for Norsk Rikskringkasting. Disse undersøkelsene gir sannsynligvis gode anslag for hvor lenge publikum har hørt radio og sett fjernsyn på de dagene som er undersøkt. Problemet er imidlertid at undersøkelsene bare dekker syv dager hvert år, og at

Tabell 2. Gjennomsnittlig tid brukt til massemedier i alt og som primæraktivitet blant den voksne norske befolkning.

	Primæraktivitet Timer. Tall fra Tidsnyttings- undersøkelsen 1971-72	Samlet kontakttid. Timer	Andel som sekundær- aktivitet. Prosent	Datakilde – samlet kontakttid
Radiolytting	0,3	1,9 ¹	84	Lytter- og seerundersøkelser justert for årstidsvariasjoner
Fjernsynsseing	1,0	1,3 ²	23	Lytter- og seerundersøkelser og Tidsnyttingsundersøkelsen
Avislesing	0,3	0,6	(50)	Skjønn
Lesing av tidsskrifter, ukeblader	0,1	0,2	(50)	Tidsnyttingsundersøkelsen, justert
Boklesing ³	0,2	0,3	(33)	Tidsnyttingsundersøkelsen, justert
Kinobesøk	0,0	0,0	-	Tidsnyttingsundersøkelsen, besøksstatistikk ⁴
Mediabruk i alt	1,9	4,3	56	

1. Inkludert 0,2 timer lytting til utenlandsk radio.

2. Inkludert 0,1 time seing på svensk fjernsyn.

3. Uspesifisert lesing er regnet som boklesing.

4. Både Tidsnyttingsundersøkelsen, besøksstatistikken og andre intervjuundersøkelser tyder på at nordmenn bruker 2 minutter i gjennomsnitt pr. dag til kinobesøk.

disse dagene av og til er preget av spesielle sendinger. For å komme over fra resultater for bestemte programdager i 1970–1973 til gjennomsnittstall for hele året, er det nødvendig å bruke en del skjønn ved siden av de faktiske kunnskaper vi har om årstidsvariasjoner i radio- og fjernsynsbruken. Innslaget av skjønn og dermed usikkerheten på anslaget er noe større for radiolyttingens enn for fjernsynsseingens vedkommende.

Tallet for samlet avislesing er sannsynligvis det mest usikre i tabellen. I Tidsnyttingsundersøkelsen ble det til sammen registrert 0,4 timer til slik lesing. Siden registreringsmåten helt sikkert har gjort at dette tallet er for

lavt, har vi valgt å bruke et anslag på 0,6 timer. Dette gir et forhold mellom primær- og sekundæraktivitet som virker rimelig sammenliknet med tallene i tabell 1, og det stemmer godt overens med Østgaards før nevnte tips på mellom en halv time og tre kvarter.

Til slutt er det kanskje på sin plass å nevne at når vi i tabellen har brukt timer og tiendedels timer i stedet for minutter, er dette for å markere at det dreier seg om anslag og målinger som alle er beheftet med en viss usikkerhet. Dette gjør at tallene ikke uten videre kan regnes om til minutter, 0,6 timer til avislesing betyr f.eks. ikke nødvendigvis 36 minutter.

Med denne oppstillingen skulle det første spørsmålet «Hvor mye tid bruker nordmenn gjennomsnittlig på massemedier?» være besvart så langt dagens kunnskaper rekker. Svaret blir altså «To timer hvis det er snakk om mediabruk som primæraktivitet, fire timer og tyve minutter hvis det gjelder den tiden folk er i kontakt med massemediene».

Oppstillingen i tabellen burde samtidig gjøre det klart hvilke tall som er sammenliknbare med hva. Tallene for primæraktivitet kan stort sett sammenliknes med hverandre, med samlet fritid (som var 5,2 timer), og med døgnets 24 timer. Tallene for samlet kontakt-tid kan også sammenliknes med hverandre, selv om det ofte vil være viktig å ta noen forbehold, og med døgnets 24 timer. Derimot vil det som regel ha lite for seg å sammenlikne «på skrå» i tabellen. En bør også være litt varsom med å sammenlikne tallene i tabellen med tall fra andre land slik som f.eks. de i tabell 1, spesielt gjelder dette den samlede kontakt-tiden. Når dette er sagt, må vi legge til at tallene for norske forhold i det store og hele passer godt inn i det mønsteret for mediabruk som gikk fram av den internasjonale tidsbruksundersøkelsen. De viktigste avvikene gjelder anslagene for samlet lyttetid, dette henger sammen med at lytter- og seerundersøkelsene bruker en mer detaljert spørreteknikk og dermed får med mer av den sekundærpregete lyttingen.

Radiolytting

Norge har som kjent bare ett program (en kanal) i radioen, og vil fortsette å ha det også noen år framover. På en vanlig hverdag starter sendingene kl. 06.00 og varer til kl. 24.00, altså 18 timers sammenhengende programvirksomhet. I løpet av denne tiden sendes det vanligvis litt over 70 forskjellige programposter, eller gjennomsnittlig en ny programpost hvert kvarter. Programvirksomheten domineres ellers av faste

poster, altså poster som sendes hver dag til samme tid og med samme innhold. I begynnelsen av 70-årene hadde sendeskjemaet på vanlige hverdager 52 slike innslag.

Sammenliknet med programvirksomheten i «land det er naturlig å sammenlikne oss med» (i hvert fall de kanalene som folk hører på), skiller innholdet i norsk radio seg ut ved at det er forholdsvis seriøst og sterkt preget av verbale innslag. Et grovt overslag fra 1972 viste at noe under 40 prosent av samlet sendetid ble brukt til forskjellige former for underholdning (inklusive idrett og barne- og ungdomsprogrammer), storparten av sendetiden var altså fylt med informasjon, opplysning og kultur. Samtidig utgjorde verbalinnslagene drøye 55 prosent av sendetiden, mens noe under 45 prosent av tiden ble brukt til musikk.

Hvilke effekter disse særpregene ved innholdet har hatt på lytternes kunnskaper, holdninger eller interesser vet vi foreløpig svært lite om. Derimot vet vi at konsekvensene for selve tidsbruken må være forholdsvis beskjedne. Vi har tidligere sett at nordmenn gjennomsnittlig hører radio i litt under to timer pr. dag, av dette er den alt overveiende del lytting til norsk radio. Denne tiden skiller seg ikke merkbart fra det vi finner f.eks. for Danmark eller Sverige, til tross for at disse landene begge har egne kanaler med lett og populær underholdning (se f.eks. Gahlin et al. 1975 s. 8, Andersen 1972). Samtidig har vi sett at storparten av nordmennes radiolytting er sekundæraktivitet, slik lyttingen er det i andre industrialiserte land.

Det som har skjedd ser ut til å være at nordmenn har etablert faste lyttervaner som ikke bare avspeiler når det passer best å høre radio, men som i større grad enn for andre land også tar hensyn til hva som sendes når.

De lyttervanene vi finner i dag er ellers ikke særlig gamle, selv om de i og for seg har tydelige røtter tilbake til radiobruken i 50- og 60-årene. Tvert imot er det slik at siste halvdel av 60-årene og de første 70-årene har vært preget av til dels store endringer i oppslutningen om enkelte programposter eller programtyper. (Jfr. f.eks. Høst, 1976.) I de siste årene ser det imidlertid ut til at endringsprosessene stort sett er avsluttet, slik at vi igjen har fått lyttervaner som er forholdsvis stabile fra år til år.

Hjørnesteinene i lyttervanene på vanlige hverdager er nyhetssendingene, i hvert fall de som sendes mellom kl. 07.00 og fram til kl. 18.30, og faste innslag som «Nitimen» (lett magasin), «Middagsstunden» (magasin for eldre), distriktsprogrammene og «Etter skoletid» (for ungdom). Disse programmene blir nå hørt av et publikum som varierer fra drøye

30 («Nitimen») til 10–15 prosent («Middagsstunden», «Etter skoletid») av den voksne befolkningen. Verd å nevne er også mandagskveldenes «Ønskekonsert», programmet som helt fram til 1969 hadde en publikumsoppslutning på over 60 prosent. Etter en litt omtumlet tilværelse i det siste (programmet ble f.eks. flyttet til søndag ettermiddag i en periode), er det nå grunn til å tro at lyttertallet vil stabilisere seg rundt 30 prosent.

De enkeltstående informasjons-, opplysnings- og kulturprogrammene har på sin side en helt perifer plass i lyttervanene. Publikumstallene ligger stort sett i området 1–3 prosent. De forskjellige som finnes i materialet kan for det meste forklares som målefeil, variasjoner på grunn av sendetiden, og virkning av naboprogrammer. Er det noen variasjoner som henger sammen med de konkrete temaene som tas opp, må de i tilfelle være små.

Når vi ser bort fra forskjellene mellom programtypene, og da først og fremst forskjellene mellom populære faste poster på den ene siden og de forskjellige enkeltstående programmene på den andre, avspeiler også nordmenns lyttervaner når det passer å høre radio. Litt grovt kan vi dele dagen inn i seks forskjellige sendeperioder. Den første perioden, fra kl. 06.00 til om lag kl. 08.00, er preget av at folk står opp, noen for å gå på arbeid, noen for å bli værende hjemme. I begynnelsen av perioden stiger lyttertallene jevnt etter hvert som folk våkner, fra kl. 07.00 til kl. 08.00 er de mer stabile. Perioden fra og med nyhetene kl. 08.00 til «Nitimen» er ferdig kl. 10.00 er så morgnens viktigste lyttetid. At perioden er blitt så lang må skyldes «Nitimen» selv, tallet på personer som er til stede i hjemmet begynner nemlig å synke rett etter kl. 08.00. Fra kl. 10.00 og fram til om lag kl. 16.00 kommer så en periode der lyttingen først og fremst er preget av de hjemmeværende, dvs. husmødrene, pensjonistene og mot slutten av perioden også skolebarna. Ingen av programmene i perioden når de helt store lyttertallene, oppslutningen må i stedet karakteriseres som jevnt god. Etter hvert som folk kommer hjem fra arbeidet, går så denne perioden over i det vi kan kalle ettermiddagens gode sendetid, fra omtrent kl. 16.00 og fram til kl. 18.00. Kl. 18.00 (eller rettere: kl. 17.55) begynner så konkurransen fra fjernsynet. I tiden mellom «Ettermiddagsnytt» kl. 17.55 og den store nyhetssendingen, «Dagsrevyen», trekker programvirksomheten i fjernsynet langt fra noe stort publikum, slik at den direkte innflytelsen fra fjernsynet ikke er så stor. Det er likevel tydelig at perioden etter kl. 18.00 blir en stadig dårligere sendetid for radioen. Den helt dårlige

sendetiden får vi imidlertid først når «Dagsrevyen» starter kl. 19.30 (kl. 20.00 fram til 1975). Med noen få unntak for underholdningsprogrammer som sendes sent fredag eller lørdag kveld, ligger lyttertallene på et svært lavt nivå fra kl. 19.30 og fram til programslutt ved midnatt.

Fordelingen av radiolyttingen over døgnet vil være en avspeiling av hvilke aktiviteter den foregår sammen med. Såvel den norske Tidsnyttingsundersøkelsen som den internasjonale undersøkelsen viser at radiolytting svært ofte skjer i forbindelse med husarbeid, måltider og personlig pleie. I de fem landene fra tabell 1 foregikk mellom 47 og 77 prosent av all sekundær radiolytting sammen med disse aktivitetene. Andelen på 47 prosent gjelder USA, der radiolytting også forekom svært ofte sammen med arbeid (15 prosent) og reiser (26 prosent).

Fjernsynsseing

På samme måte som for radioen, er det bare ett program (en kanal) i norsk fjernsyn. I de seneste årene har gjennomsnittlig sendetid vært noe over 6 timer pr. dag. Forholdet mellom underholdningsstoff og mer seriøst stoff har vært omtrent det samme som for radioen, med litt over 40 prosent underholdning og snaue 60 prosent informasjon, opplysning og kultur. I motsetning til radioen vil imidlertid programvirksomheten i fjernsynet variere mye fra dag til dag. Dette henger sammen med at de eneste faste programmene er sekvensen med «Ettermiddagsnytt» og «Barne-TV» (fra kl. 17.55), og «Dagsrevyen» som nå begynner kl. 19.30. I tillegg kommer så regelmessige innslag som spillefilm på mandager, Fjernsynsteater på tirsdager, «Komi-kveld» på onsdager, «Detektime» på fredager og «Sportsrevyen» på søndager. Sendetidene for enkelte av disse innslagene kan imidlertid variere fra uke til uke, for spillefilmene og Fjernsynsteatret kan også de innholdsmessige variasjonene være nokså store.

I tabell 2 har vi anslått den gjennomsnittlige seertiden for hele den voksne befolkning til 1,3 timer pr. dag. Av dette var bare 0,1 timer seing på svensk fjernsyn. For de vel 80 prosent av befolkningen som hadde fjernsyn i boligen var gjennomsnittet selvsagt noe høyere, anslagsvis 1,4–1,5 timer.

Den tiden nordmenn tilbragte foran skjermen virker svært så normal sammenliknet med resultatene fra andre land. Av tabell 1 foran ser vi at for de fire europeiske landene varierte gjennomsnittstidene fra 1,2 til

1,6 timer, sammenlikningen er imidlertid ikke helt pålitelig siden fjernsynsdekningen var forskjellig samtidig som tallene i tabell 1 ikke er årsgjennomsnitt. Mer interessant blir det derfor å se at de noe over 80 prosent av svenskene som kunne se både TV1 og TV2 i 1971, hadde en gjennomsnittlig seertid på 1,4 timer (beregnet etter Wachtmeister 1972, s. 157). Bredden eller mangelen på bredde i programtilbudet ser altså ut til å bety forholdsvis lite for hvor mye tid som tilbringes foran skjermen. Derimot er det tydelig at programsammensetningen er helt avgjørende for hva slags programmer som blir sett.

De 1,4–1,5 timene som vi kan regne med at den gjennomsnittlige fjernsynsinnehaver brukte til fjernsynsseing på en vanlig dag i 1971–72, tilsvarte mellom en fjerdedel og en femtedel av det samlede programtilbudet. Når vi ser nærmere på seerprosentene for de enkelte programposter, finner vi at det viktigste kriterium for utvelgingen har vært sendetiden. For de fleste programmer kan vi litt grovt si at selve sendetiden bestemmer nivået for publikumsopplutningen, mens andre egenskaper ved programmet sørger for den endelige finjustering av seerprosenten. Noen få programmer er likevel så populære i seg selv at de kan føre til markerte brudd med de faste seervanene.

Dersom et program sendes om morgenen eller formiddagen, vil det vanligvis bli sett av 0–2 prosent av de som har fjernsyn. Unntakene fra denne tendensen utgjøres først og fremst av direkte sportsreportasjer, og da særlig de som sendes i helgene. Dersom den aktuelle konkurransen oppfattes som tilstrekkelig interessant, kan slike reportasjer bli sett av mer enn tre fjerdeparter av fjernsynsseerne.

For programmene som sendes i perioden mellom «Ettermiddagsnytt» og «Dagsrevyen», er det også klare forskjeller mellom publikumsatferd i helgene og på vanlige hverdager. På de vanlige hverdagene når de fleste programmene i denne perioden ut til mellom 10 og 20 prosent, mens det på lørdager og søndager er mer vanlig med publikumsstørrelser mellom 30 og 50 prosent. Noe av disse forskjellene må skyldes at det i helgene ofte sendes serier med underholdning for hele familien nettopp i denne perioden.

Fjernsynets virkelig gode sendetid starter med «Dagsrevyen» og slutter omtrent kl. 22.00. Programmene som sendes i denne perioden blir sjelden sett av mindre enn 30 prosent av fjernsynsinnehaverne, og det er ikke uvanlig med seerprosent på 70 eller mer. «Dagsrevyen» selv hadde en gjennomsnittlig seerprosent på nærmere 70 ved undersøkelsene i slutten av 60-årene, og på rundt 60 i begynnelsen av 70-årene.

De forholdsvis store variasjonene i seerprosentene som finnes mellom de forskjellige programmene som sendes etter «Dagsrevyen», er selvsagt ikke tilfeldige. Høye seerprosentene finner vi gjerne for mandagsfilmer, «Detektimen» og en del andre underholdningsprogrammer. De lave seerprosentene finner vi på sin side for en del kultur- og informasjonsprogrammer, gjerne slike som inneholder abstrakte eller fremmede problemstillinger. Det er imidlertid langt fra slik at all underholdning samler et stort publikum, mens all kultur har relativt få seere.

I perioden etter kl. 22.00 blir forskjellen mellom de populære og de mindre populære programmene vesentlig større enn den har vært tidligere på kvelden. Hvis et program som sendes på sen kveldstid er spesielt tiltrekkende, kan det bli sett av omtrent like mange som et tilsvarende program sendt i perioden foran. Er det ikke særlig tiltrekkende, går mange seere heller til sengs, slik at vi får publikumstall som minner mer om perioden mellom «Ettermiddagsnytt» og «Dagsrevyen».

Konsekvensen av det programtilbudet og de seervanene som er beskrevet foran, blir at gjennomsnittsnordmannen alt i alt får mer varierte inntrykk gjennom fjernsynet enn fjernsynsinnehaverne i land med flere kanaler og et mer omfattende programtilbud. Forskjellen er spesielt stor når vi sammenlikner med land som har kommersielt og dermed mer underholdningspreget fjernsyn. Det er ikke det at nordmenn ikke ser underholdningsprogrammer, tvert imot får de med seg en god del flere slike programmer enn deres andel av sendetiden skulle tilsi. For å kunne fylle den »daglige kvoten« må de imidlertid spe på også med annen og tyngre kost: Nyhetssendinger og Fjernsynsteater, debattprogrammer og reportasjer fra andre land, naturprogrammer og tips om kosthold og matlaging. Siden så mye av fjernsynsseingen foregår som primæraktivitet, burde også forutsetningene være de beste for at noe av innholdet i disse programmene skal nå fram til seerne.

Avislesing

Mens norsk kringkasting må sies å være nokså spesiell også i nordisk sammenheng ved at det bare sendes ett program i radio og fjernsyn, er norsk presse mer lik den vi finner i Danmark og Sverige. Noen forskjeller er det likevel, spesielt når vi sammenlikner oss med Danmark. Den mest markerte forskjellen, og den som har mest direkte innvirkning på leservanene, er mangelen på søndagsaviser.

Det vi kan kalle «rygggraden» i den norske pressen er de omtrent 70 daglige distrikts- og regionavisene. Når vi ser bort fra forskjellene i politisk farge og enkelte forskjeller som henger sammen med størrelsen, er disse avisene på mange måter nokså like. De er forholdsvis seriøse men langt fra intellektuelle, de gir en rimelig god dekning av utenriksstoff og nasjonalt stoff, og samtidig har de et klart lokalt preg. Selv Aftenposten, som med sitt opplag på drøye 200 000 er landets desidert største, er tydelig preget av at den henter storparten av sine lesere fra et begrenset geografisk område.

Ved siden av regionpressen finner vi først og fremst de to middagsavisene Dagbladet og Verdens Gang, det nærmeste vi kommer til riksaviser, og de rene lokalavisene. De siste avisene, som representerer litt flere titler enn de vanlige dagsavisene, kommer gjerne ut 2–3 ganger i uka. Hvor mange aviser som gis ut i alt finnes det forøvrig ikke offisielle tall for (jfr. f.eks. Alme 1974, s. 87), dette henger sammen med at den statistikken som utarbeides ikke inkluderer de (riktignok få) avisene som ikke er medlemmer av Norske Avisers Landsforbund. Denne organisasjonen hadde 153 medlemmer i 1975.

For publikum blir konsekvensen av avisenes utpreget lokale karakter og deres politiske tilknytning at avistilbudet kan variere en god del fra sted til sted. Disse variasjonene vil være spesielt viktige for den som er opptatt av hvilken informasjon publikum får gjennom avisene. Den som i stedet er opptatt av tidsbruksaspektet ved avislesingen, kan i større grad tillate seg å betrakte avisleserne under ett, i og med at leserne vil være svært flinke til å bruke et gitt avistilbud ut fra sine egne behov og tilpasse avislesingen til sin øvrige døgnrytme.

Etter hvert er det foretatt en god del undersøkelser blant avisenes lesere. Vi har f.eks. Norske Avisers Landsforbunds store undersøkelse fra 1969–1970, Instituttet for Markedsførings undersøkelsesprogram som ligger bak deres store mediaindeks, og den avisleserundersøkelsen som allerede er nevnt under drøftingen av hvor lenge folk leser avisene på en gjennomsnittsdag. Selv om enkelte av disse undersøkelsene inneholder uhorvelig mye informasjon, er de likevel ikke spesielt nyttige for den som bare er ute etter å få vite litt om hvilken plass avisene har i folks dagligliv. Dette skyldes dels at mange av undersøkelsene først og fremst har studert leserne som målgrupper for annonser, dels at resultatene ofte er presentert i form av uhyre detaljerte og dermed lite leservennlige tabellrapporter. I mange tilfelle kan derfor mer generelle undersøkelser som f.eks. Tidsnyttingsundersøkelsen gi vel så gode opplysninger

som de store avisleserundersøkelsene. For den som ønsker å vite noe om den enkelte avis' lesere, vil imidlertid de store spesialundersøkelsene være den mest hensiktsmessige datakilden.

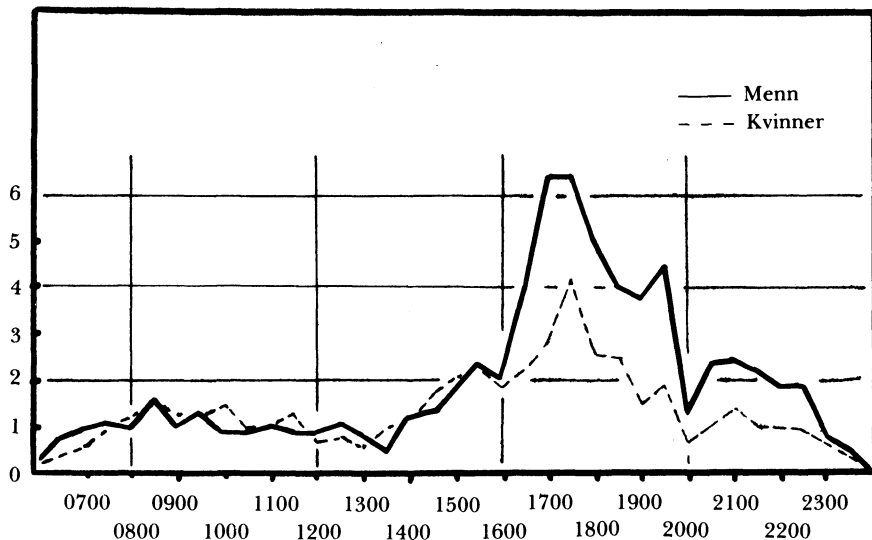
Den enkleste generelle opplysningen om leserne vil være hvor mange de er, og hvor mange aviser de leser. Hvilke resultater en kommer fram til her, vil variere noe etter hvordan en spør. Dette henger selvfølgelig sammen med at det ikke finnes noe fast skille mellom de som leser aviser og de som ikke gjør det, i stedet er det en jevn overgang fra de mest iherdige avisleserne til de sannsynligvis svært få som er helt uten kontakt med avisene.

I Tidsnyttingsundersøkelsen 1971–72 ble folk stilt spørsmålet «Leser De noen avis regelmessig», 95 prosent svarte ja. Hadde spørsmålet dreid seg om avislesing «i går» eller «siste uke», ville andelen blitt noe lavere. Avisleserne nevnte gjennomsnittlig 1,7 aviser som de leste regelmessig, av disse var 1,5 dagsaviser og 0,2 lokalaviser som kom ut mindre enn 6 dager i uka. Dobbellesing av aviser betyr altså først og fremst dobbeltesing av dagsaviser, mens den i og for seg nokså naturlige kombinasjon av en regional dagsavis og en lokalavis må være mere sjelden.

Til tross for at den gjennomsnittlige avisleser har hatt halvannen dagsavis til disposisjon, må det være lov å si at lesingen er forholdsvis raskt unnagjort. Vi har tidligere anslått samlet lesetid til 0,6 timer, av dette var 0,3 timer lesing som primæraktivitet. I den grad det er mulig å foreta sammenlikninger, stemmer disse tallene rimelig godt overens med tilsvarende tall fra Danmark og Sverige. Sauerberg og Thomsen (1975) sier således at «Average reading time per day is estimated in all three countries to about 30 minutes» (s. 14). Anslaget fra den svenske pressutredningen var som før nevnt mellom en halv time og tre kvarter, og den danske tidsbruksundersøkelsen fra januar 1975 (som bruker en noe grovere registrering enn den norske) fant at 21 minutter gikk med till avislesing som primæraktivitet på hverdager (Kühl og Munk 1976, s. 81).

Selv om opplysningene om den delen av avislesingen som er registrert som primæraktivitet ikke gir noe fullstendig bilde av avisenes plass i nordmenns dagligliv, vil de likevel være en viktig del av dette bildet. Det kan derfor være bryet verdt å se hvordan disse 0,3 timer fordeler seg.

Vi finner for det første at de langt fra er jevnt fordelt på de 95 prosent av befolkningen som regnet seg som regelmessige avislesere, i

Figur 1. Andel av personer som har lest aviser til forskjellige tider på døgnet på hverdager. Prosent.

og med at det bare var registrert avislesing som primæraktivitet i 48 prosent av dagbokdagene. Avislesingen var videre konsentrert til hverdagene, de 48 prosent er nemlig et gjennomsnitt av 55 prosent på vanlige hverdager, 52 prosent på lørdager og bare 15 prosent på søndager. De tilsvarende tidene var 0,4, 0,4 og 0,1 timer. I Danmark finner vi det motsatte forholdet mellom dagene, i og med at det brukes mest tid til avislesing i helgene. Mangelen på søndagsaviser i Norge får altså tydelige konsekvenser for tidsbruken.

Den norske undersøkelsen viser videre at aviser nok leses til de fleste av døgnetstider, men at det spesielt er om ettermiddagen at folk setter seg så lenge ned med avisen at det kvalifiserer til en registrering i tidsdagboken. Utslagene er størst for menn, slik det går fram av figur 1.

Figuren har også andre detaljer som det kan være verdt å merke seg. Vi ser for det første at kurvene for menn og kvinner er svært like fram til kl. 16.00, det er altså ikke spesielt mange av de hjemmeværende husmødrene som innretter formiddagen slik at de kan få seg en rolig stund med avisen før ektemannen kommer hjem. Fra kl. 18.00 ser vi videre at avislesingen må være påvirket av fjernsynet og sannsynligvis også av radioen. Vi får først et tydelig fall kl. 18.00, altså samtidig med

at fjernsynet starter sine sendinger, så en «knekk» for menn kl. 18.30 og kl. 19.00, mens radioen har kveldens største nyhetssending, og igjen en stor nedgang i avislesing både blant menn og kvinner når «Dagsrevyen» i fjernsynet starter kl. 20.00.

Forholdet mellom avislesing og fjernsynsseing ser ellers ut til å være preget av fredelig sameksistens snarere enn direkte konkurranse. Det er således ikke slik at de som ser mye på fjernsyn på en bestemt dag avser tilsvarende mindre tid til avisen, det som skjer er heller at først leser de aviser, så ser de fjernsyn.

Med sine 0,4 timer utgjør avislesing som primæraktivitet en beskjeden, men langt fra ubetydelig del av de i alt 4,3 timer som går med til fritidsaktiviteter på en vanlig hverdag. Målt i tid er det bare sosialt samvær og fjernsynsseing som er viktigere. Det kan derfor være av interesse å se om det er noen sammenheng mellom omfanget av fritiden på en bestemt dag, og den tiden som er brukt til avislesing. De to opplysningene er stilt sammen i tabell 3 nedenfor, som gjelder hverdager inklusive lørdager. Fritiden er vel å merke den tiden som er brukt til forskjellige fritidsaktiviteter, den er altså noe annet enn f.eks. «våken tid fri fra arbeidet».

Tabell 3. Avislesing som primæraktivitet og samlet fritid på hverdager. Prosent.

	Liten fritid (under 3 timer)	Middels fritid (3-6 ¼ time)	Mye fritid (7 timer og mer)	Alle person- dager
Har ikke lest avis	52	41	51	46
15-30 min. avislesing	36	38	25	35
45-60 min. avislesing	10	15	15	14
Mer enn 1 time avislesing	2	6	9	5
I alt	100	100	100	100
Tallet på persondager	1 786	3 152	1 133	6 071

Vi ser at blant dem som har lest avis, var lesetiden gjennomgående noe lengre for de med lang samlet fritid. Samtidig er det en tendens til at personer med middels lang fritid oftest er registrert som avislesere. Alt i alt må det være lov å si at det i hvertfall ikke er noen sterk sammenheng mellom de to størrelsene. Den som ønsker å lese avisen klarer tydeligvis å avsette noen minutter til dette selv om samlet registrert

fritid er liten, samtidig som mange greier å fylle en lang friperiode uten at de setter seg ned med avisen som eneste eller viktigste beskjeftigelse.

I tillegg til den avislesingen som er registrert som primæraktivitet, kommer altså omtrent like mye lesing som enten er sekundæraktivitet eller så kortvarig at den ikke blir registrert. Noe nøyaktig mål for omfanget av denne lesingen har vi ikke, og vi har heller ikke tilfredsstillende data om når og i hvilke situasjoner den foregår. En del er det likevel mulig å anslå ut fra de opplysningene som finnes.

Det er for det første sannsynlig at en god del av den mer perifere lesingen finner sted tidlig på dagen. I den undersøkelsen som ble utført for Avisenes Informasjonskontor i 1975, var det 28 prosent av avisleserne som sa at de pleide lese hovedavisen før kl. 09.00 om morgenen. Figur 1 viser på sin side at en svært beskjeden del av den lesingen som er primæraktivitet foregår så tidlig. Forskjellen mellom de to resultatene må skyldes kortvarig lesing og lesing som sekundæraktivitet. Av svarene på spørsmålet om når avisene ble lest er det ellers tydelig at samme avis ofte blir lest til forskjellig tid på dagen, ett nokså sannsynlig mønster er en rask lesing ved frokostbordet og en mer grundig gjennomgang etter middagen.

I den norske Tidsnyttingsundersøkelsen er avislesing som sekundæraktivitet registrert i tilknytning til vanlige måltider, kaffedrikking og hvile. Den internasjonale tidsbudsjettundersøkelsen gir tilsvarende, men noe mer detaljerte opplysninger for lesing generelt. Selv om fordelingen varierer en del mellom de fem landene som vi har valgt som referanser (jfr. omtalen av tabell 1), er måltider og hvile alle steder viktige rammer for den sekundærpregete lesingen. En del lesing foregår også sammen med arbeid og arbeidsreiser, matlaging, radiolytting og fjernsynsseing. Kombinasjonen av lesing og fjernsynsseing var spesielt vanlig i USA, der 5 av de 15 minuttene med sekundærpreget lesing ble brukt på denne måten.

Opplysningene fra tabell 1 om hvor stor del av samlet kontakt-tid som var primæraktivitet, viste at fjernsynsseingen stort sett var primærpreget, at radiolyttingen for det meste foregikk sammen med andre og viktigere aktiviteter, og at avislesingen stort sett kom i en mellomstilling. Gjennomgåelsen av hvordan folk bruker de tre mediene bekrefter og utdyper dette inntrykket. Fjernsynsseingen er den rene fritidsaktiviteten, som hovedsakelig foregår om kvelden når folk med god samvittighet kan ta seg fri fra såvel inntektsgivende arbeid som huslige plikter. Radiolyttingen er først og fremst et akkompagnement til og en viss

avkopling fra dagens faste gjøremål: Morgenstell, arbeid, husarbeid og måltider. Når denne rutinen er avsluttet og den egentlige fritiden kan begynne, mister radioen sin betydning og fjernsynet overtar. Avislesingen er mer sammensatt. Den er på den ene siden en fullverdig fritidsaktivitet, med en solid forankring i fritiden (spesielt menns fritid) om ettermiddagen. Samtidig er den en aktivitet som en god del personer klarer å finne et lite rom til her og der i den daglige rutinen – ved frokostbordet, på arbeidet, i spisepausen eller innimellom husarbeidet.

Litteratur:

- Alme, Bjarte (1974): Norsk presses eiere. I *Pressens Årbog 1974*. C. A. Reitzels Boghandel, København.
- Andersen, Helge (1972): Tommelfingerregler når man skal sammenligne medium. Radio, TV, Danmarks radios årbok for 1973.
- Augedal, Egil (1975): Folks bruk av massemedier. I Mie Berg (red.): *Massemedier i Norge*. Gyldendal, Oslo.
- Avisenes Informasjonskontor (1976): Landsundersøkelse om norske aviser. Stensil nr. 95/76, Avisenes Informasjonskontor, Oslo.
- Gahlin, Anders, Karin Hallberg og Riccard Montén (1975): Ljudradions publik. Frekvensundersökning vecka 49, 1975. Stensil nr. 29-75/76, PUB, Sveriges Radio, Stockholm.
- Høst, Sigurd (1975): Omfanget av massemediabruk og teaterbesøk: en vurdering av noen opplysninger fra Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72. Arbeidsnotat IO 75/39, Statistisk Sentralbyrå, Oslo.
- Høst, Sigurd (1976): *Norske lytter- og seervaner*. En analyse av Norsk Rikskringkastings publikumsundersøkelser 1953-1974. Stensil, Statistisk Sentralbyrå, Oslo.
- Kühl, P-H, og Jens Kristian Munk (1976): *Døgnrytme-Tidsanvendelse*. Meddelelse nr. 15, Sosialforskningsinstituttet, København.
- Lasswell, Harold (1948): *The Structure and Function of Communication in Society*. I Lyman Bryson (red.): *The Communication of Ideas*. Institute for Religious and Social Studies, New York.
- Robinson, John P. (1969): Television and Leisure Time. Yesterday, Today and (Maybe) Tomorrow. *Public Opinion Quarterly*, vol. 33, s. 210-222.
- Robinson, John P. og Philip E. Converse (1972): The impact of television on mass media usages: A cross-national comparison. I Alexander Szalai (red.): *The Use of Time*. Mouton, Haag.
- Sauerberg, Steen og Niels Thomsen (1975): The political role of mass communication in Scandinavia. Stensil.
- Statistisk Sentralbyrå (1975): *Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72*. Hefte I NOS A 692, Statistisk Sentralbyrå, Oslo.
- Szalai, Alexander (red.): *The Use of Time*. Mouton, Haag.
- Torsvik, Per (1975): Massemedia i Norge. I Natalie Rogoff Ramsøy og Mariken Vaa (red.): *Det norske samfunn*. Gyldendal, Oslo.
- Wachtmeister, Anne Margrete (1972): Televisionens publik. I Sveriges Radio (red.): *Radio och TV möter publiken*. Sveriges Radios Förlag, Stockholm.
- Østgaard, Einar (1976): Om å lese aviser. Upublisert manuskript, Oslo.

ENGLISH SUMMARY

The study of mass media use and mass media habits has traditionally been a part of the mass communication research. This means that the research effort has been concentrated upon different aspects of the communication process such as content of messages, understanding of messages and effect of messages, while other questions have been more or less neglected.

In this article we have chosen another perspective, media use is treated as a leisure activity. Questions of "How many?", "For how long time?", "When?", "With whom?", "Instead of what?" then become more important than the questions in Lasswell's well-known paradigm "Who says what in which channel to whom and with what effect?".

The new series of questions will as a whole be easier to answer than the traditional ones. In fact, many of them have already been answered, or the answers are waiting in data gathered for other purposes, ready to be picked up. Before the existing data can be used, however, it will often be necessary to make a critical examination of the definitions and the data gathering techniques that have been employed.

This article first tries to use existing data to answer the question of how much time the average Norwegian spends with mass media on an average day. After a discussion of previous attempts to answer the same question, a distinction is made between media use as a primary activity and total media use. Data from the Norwegian Time Budget Survey 1971-72 and the radio and television audience surveys made by the Central Bureau of Statistics then gave the following estimates: 1.9 hours for media use as a primary activity, 4.3 hours for the total time in contact with mass media (table 2). The data also shows that radio listening is mainly a secondary activity, that television viewing is mainly a primary activity, and that various kinds of reading come in between.

The article then describes the use of the three basic media, radio, television and newspapers, in greater detail.

In Norway, there is only one radio channel, and more than half of the programmes can be classified as information or culture. Total time spent listening to this channel is estimated at 1.7 hours per day. This figure is not significantly different from the results found in countries with several channels and more entertainment. Apart from the news, however, this does not mean that the Norwegians will receive substantially more information and culture from the radio than their counterparts in other countries. What has happened is rather that the Norwegians have established stable listening habits that not only reflect when it is convenient to listen to the radio, they are also more strongly connected to

specific programmes than will be the case in most other countries.

The total time for television, 1.4-1.5 hours for persons with television sets, is also rather normal in a comparative perspective. The programmes viewed, however, are not. The combination of one channel with a high proportion of "serious" programmes, and viewing habits concentrated to a few evening hours, ensures that the Norwegians are getting more varied impressions from the television than viewers in countries with several channels and easier access to televised entertainment. If one wants to watch Norwegian television for 1.4-1.5 hours on an average day, it simply is not possible to do this without supplementing the entertainment and the news with more serious programmes.

For newspaper reading, estimated time was 0.6 hours per day. Of this, 0.3 hours were reading as a primary activity. Newspaper reading as a primary activity was found at all times of the day, but with a marked peak around 5 p.m.

The data on media use as primary and secondary activity, and the more detailed studies of the radio, television and newspaper habits, both demonstrate that the three media have different positions in the daily life of the public. Television viewing is the typical leisure activity, which mostly goes on in the evening when people have finished their income-producing and domestic work. The radio listening is mainly a distraction from the obligatory routine activities of the day: Personal hygiene, work, household work and eating. When this daily routine is finished and the leisure begins, the radio had done its job and the television takes over. The rôle of the newspaper is not so clear-cut. Newspaper reading is on the one hand a genuine leisure activity, with a solid position in the afternoon hours. At the same time it is an activity which a lot of people will manage to find a little room for in their daily routines - at the breakfast table, on the journey to work, during small breaks on the place of work, or as a relaxation between different household chores.

Utkommet i serien ART

Issued in the series Artikler fra Statistisk Sentralbyrå (ART)

* Utsolgt *Out of sale*

- Nr. 1^x Odd Aukrust: Investeringenes effekt på nasjonalproduktet *The Effects of Capital Formation on the National Product* 1957 28 s.
- " 2^x Arne Amundsen: Vekst og sammenhenger i den norske økonomi 1920 - 1955 *Growth and Interdependence in Norwegian Economy* 1957 40 s.
- " 3^x Statistisk Sentralbyrås forskningsavdeling: Skattlegging av personlige skattytere i årene 1947 - 1956 *Taxation of Personal Tax Payers* 1957 8 s.
- " 4 Odd Aukrust og Juul Bjerke: Realkapital og økonomisk vekst 1900 - 1956 *Real Capital and Economic Growth* 1958 32 s. kr 3,50
- " 5 Paul Barca: Utviklingen av den norske jordbruksstatistikk *Development of the Norwegian Agricultural Statistics* 1958 23 s. kr 2,00
- " 6 Arne Amundsen: Metoder i analysen av forbruksdata *Methods in Family Budget Analysis* 1960 24 s. kr 5,00
- " 7^x Arne Amundsen: Konsumelastisiteter og konsumprognoser bygd på nasjonalregnskapet *Consumer Demand Elasticities and Consumer Expenditure Projections Based on National Accounts Data* 1963 44 s. kr 5,00
- " 8 Arne Øien og Hallvard Borgenvik: Utviklingen i personlige inntektsskatter 1952 - 1964 *The Development of Personal Income Taxes* 1964 30 s. kr 5,00
- " 9 Hallvard Borgenvik: Personlige inntektsskatter i sju vest-europeiske land *Personal Income Taxes in Seven Countries in Western Europe* 1964 16 s. kr 5,00
- " 10^x Gerd Skoe Lettenstrøm og Gisle Skancke: De yrkesaktive i Norge 1875 - 1960 og prognoser for utviklingen fram til 1970 *The Economically Active Population in Norway and Forecasts up to 1970* 1964 56 s. kr 6,00
- " 11^x Hallvard Borgenvik: Aktuelle skattetall 1965 *Current Tax Data* 1965 38 s. kr 6,00
- " 12 Idar Møglestue: Kriminalitet, årskull og økonomisk vekst *Crimes, Generations and Economic Growth* 1965 63 s. kr 7,00
- " 13 Svein Nordbotten: Desisjonstabeller og generering av maskinprogrammer for granskning av statistisk primærmateriale *Decision Tables and Generation of Computer Programmes for Editing of Statistical Data* 1965 11 s. kr 4,00
- " 14 Gerd Skoe Lettenstrøm: Ekteskap og barnetall - En analyse av fruktbarhetsutviklingen i Norge *Marriages and Number of Children - An Analysis of Fertility Trend in Norway* 1965 29 s. kr 6,00
- " 15^x Odd Aukrust: Tjue års økonomisk politikk i Norge: Suksesser og mistak *Twenty Years of Norwegian Economic Policy: An Appraisal* 1965 38 s. kr 6,00

- Nr. 16 Svein Nordbotten: Long-Range Planning, Progress- and Cost-Reporting in the Central Bureau of Statistics of Norway *Langtidsprogrammering, framdrifts- og kostnadsrapportering i Statistisk Sentralbyrå* 1966 17 s. kr 4,00
- " 17* Olav Bjerkholt: Økonomiske konsekvenser av nedrustning i Norge *Economic Consequences of Disarmament in Norway* 1966 25 s. kr 4,00
- " 18 Petter Jakob Bjerve: Teknisk revolusjon i økonomisk analyse og politikk? *Technical Revolution in Economic Analysis and Policy?* 1966 23 s. kr 4,00
- " 19 Harold W. Watts: An Analysis of the Effects of Transitory Income on Expenditure of Norwegian Households 1968 28 s. kr 5,00
- " 20 Thomas Schiøtz: The Use of Computers in the National Accounts of Norway *Bruk av elektronregnemaskiner i nasjonalregnskapsarbeidet i Norge* 1968 28 s. kr 5,00
- " 21* Petter Jakob Bjerve: Trends in Quantitative Economic Planning in Norway *Utviklingstendensar i den kvantitative økonomiske planlegginga i Norge* 1968 29 s. kr 5,00
- " 22* Kari Karlsen og Helge Skaug: Statistisk Sentralbyrås sentrale registre *Registers in the Central Bureau of Statistics* 1968 24 s. kr 3,50
- " 23* Per Sevaldson: MODIS II A Macro-Economic Model for Short-Term Analysis and Planning *MODIS II En makroøkonomisk modell for korttidsanalyse og planlegging* 1968 40 s. kr 4,50
- " 24* Olav Bjerkholt: A Precise Description of the System of Equations of the Economic Model MODIS III *Likningsystemet i den økonomiske modell MODIS III* 1968 30 s. kr 4,50
- " 25 Eivind Hoffmann: Prinsipielt om måling av samfunnets utdanningskapital og et forsøk på å måle utdanningskapitalen i Norge i 1960 *On the Measurement of the Stock of Educational Capital and an Attempt to Measure Norway's Stock of Educational Capital in 1960* 1968 60 s. kr 5,00
- " 26 Hallvard Borgenvik: Aktuelle skattetall 1968 *Current Tax Data* 1969 40 s. kr 7,00
- " 27 Hallvard Borgenvik: Inntekts- og formuesskattlegging av norske kapitalplasseringer i utlandet *Income and Net Wealth Taxes of Norwegian Investment in Foreign Countries* 1969 40 s. kr 7,00
- " 28 Petter Jakob Bjerve og Svein Nordbotten: Automatisasjon i statistikkproduksjonen *Automation of the Production of Statistics* 1969 30 s. kr 7,00
- " 29 Tormod Andreassen: En analyse av industriens investeringsplaner *An Analysis of the Industries Investment Plans* 1969 26 s. kr 5,00
- " 30* Bela Balassa og Odd Aukrust: To artikler om norsk industri *Two Articles on Norwegian Manufacturing Industries* 1969 40 s. kr 5,00
- " 31* Hallvard Borgenvik og Hallvard Flø: Virkninger av skattereformen av 1969 *Effects of the Taxation Reform of 1969* 1969 35 s. kr 7,00
- " 32 Per Sevaldson: The Stability of Input-Output Coefficients *Stabilitet i kryssløpskoeffisienter* 1969 40 s. kr 7,00

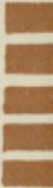
- Nr. 33 Odd Aukrust og Hallvard Borgenvik: Inntektsfordelingsvirkninger av skattereformen av 1969 *Income Distribution Effects of the Taxation Reform of 1969* 1969 29 s. kr 7,00
- " 34 Odd Aukrust og Svein Nordbotten: Dataregistrering, dataarkiver og samfunnsforskning *Data Registration, Data Banks and Social Research* 1970 43 s. kr 7,00
- " 35 Odd Aukrust: PRIM I A Model of the Price and Income Distribution Mechanism of an Open Economy *PRIM I En modell av pris- og inntektsfordelingsmekanismen i en åpen økonomi* 1970 61 s. kr 7,00
- " 36 Arne Amundsen: Konsumets og sparingens langsiktige utvikling *Consumption and Saving in the Process of Long-Term Growth* 1970 18 s. kr 5,00
- " 37 Steinar Tamsfoss: Om bruk av stikkprøver ved kontoret for intervjuundersøkelser, Statistisk Sentralbyrå *On the Use of Sampling Surveys by the Central Bureau of Statistics, Norway* 1970 46 s. kr 7,00
- " 38 Svein Nordbotten: Personmodeller, personregnskapssystemer og persondataarkiver *Population Models, Population Accounting Systems and Individual Data Banks* 1970 28 s. kr 7,00
- " 39 Julie E. Backer: Variasjoner i utviklingen hos nyfødte barn *Variations in the Maturity Level of New Born Infants* 1970 36 s. kr 7,00
- " 40 Svein Nordbotten: Two Articles on Statistical Data Files and their Utilization in Socio-Demographic Model Building *To artikler om statistiske dataarkiver og deres bruk i sosio-demografisk modellbygging* 1971 30 s. kr 7,00 ISBN 82-537-0095-4
- " 41 Per Sevaldson: Data Sources and User Operations of MODIS, a Macro-Economic Model for Short Term Planning *Datagrunnlag og brukermidvirkning ved MODIS, en makroøkonomisk modell for planlegging på kort sikt* 1971 31 s. kr 7,00 ISBN 82-537-0096-2
- " 42 Erik Biørn: Fordelingsvirkninger av indirekte skatter og subsidier *Distributive Effects of Indirect Taxes and Subsidies* 1971 42 s. kr 5,00 ISBN 82-537-0097-0
- " 43 Hallvard Borgenvik og Inger Gabrielsen: Aktuelle skattetall 1970 *Current Tax Data* 1971 53 s. kr 7,00 ISBN 82-537-0098-9
- " 44 Vidar Ringstad: PRIM II En revidert versjon av pris- og inntektsmodellen *PRIM II A Revised Version of the Price and Income Model* 1972 43 s. kr 7,00 ISBN 82-537-0154-3
- " 45 Jan M. Hoem: Purged and Partial Markov Chains *Lutrede og partielle Markovkjeder* 1972 16 s. kr 5,00 ISBN 82-537-0164-0
- " 46 Jan M. Hoem: Two Articles on the Interpretation of Vital Rates *To artikler om tolking av befolkningsrater* 1972 33 s. kr 7,00 ISBN 82-537-0165-9
- " 47 Inger Gabrielsen: Aktuelle skattetall 1972 *Current Tax Data* 1972 58 s. kr 8,00 ISBN 82-537-0170-5
- " 48 Vidar Ringstad: Om estimering av økonomiske relasjoner fra tverrsnitts-, tidsrekke- og kombinert tverrsnitts tidsrekke - data *On the Estimation of Economic Relations Using Cross Section-, Time Series - and Combined Cross Section - Time Series - Data* 1972 26 s. kr 7,00 ISBN 82-537-0178-0

- Nr. 49 Jan M. Hoem: On the Statistical Theory of Analytic Graduation
Statistisk teori for analytisk glatting 1972 41 s. kr 7,00
ISBN 82-537-0183-7
- " 50 Henry M. Peskin: National Accounting and the Environment
Nasjonalregnskap og miljøverdier 1972 60 s. kr 8,00
ISBN 82-537-0185-3
- " 51 Eivind Gilje: Analytic Graduation of Age-Specific Fertility Rates
Analytisk glatting av aldersspesifikke fødselsrater
1972 49 s. kr 8,00 ISBN 82-537-0200-0
- " 52 Jan M. Hoem og Arne Rideng: Kommentarer til Statistisk Sentralbyrås
framskriving av folkemengden i kommunene 1972-2000
Comments to the Regional Population Projections for Norway
1972 29 s. kr 7,00 ISBN 82-537-0210-8
- " 53 Juul Bjerke: Estimering av konsumfunksjoner på grunnlag av
nasjonalregnskapsdata 1865-1968 *Estimating Consumption Functions*
from National Accounts Data 1972 60 s. kr 8,00
ISBN 82-537-0213-2
- " 54 Jan M. Hoem: Usikkerhet ved befolkningsprognoser *Inaccuracy*
of Population Projections 1973 63 s. kr 8,00 ISBN 82-537-0219-1
- " 55 Erik Biørn: Prognoser for de langsiktige endringer i sammensetningen
av det private konsum *Long Term Forecasts for the Changes*
in the Composition of the Private Consumption 1973 63 s.
kr 8,00 ISBN 82-537-0228-0
- " 56 Jan M. Hoem: Inhomogeneous Semi-Markov Processes, Select Actuarial
Tables, and Duration-Dependence in Demography *Inhomogeneous semi-*
markovprosesser, selekte aktuartabeller og varighetsavhengighet
i demografi 1973 54 s. kr 8,00 ISBN 82-537-0244-2
- " 57 Svein Brenna: Revisjon av indeksene for utenrikshandelen
Revision of Indices for Foreign Trade 1973 47 s. kr 7,00
ISBN 82-537-0252-3
- " 58 Jan M. Hoem: Statistisk Sentralbyrås utvalgsundersøkelser:
Elementer av det matematiske grunnlaget *The Sample Surveys of*
the Central Bureau of Statistics of Norway: Basic Mathematical
Elements 1973 59 s. kr 8,00 ISBN 82-537-0259-0
- " 59* Inger Gabrielsen: Aktuelle skattetall 1973 *Current Tax Data*
1973 63 s. kr 8,00 ISBN 82-537-0280-9
- " 60 Per Sevaldson: Om oppstilling og bruk av regionalt nasjonalregnskap
Construction and Use of Regional National Accounts
1973 74 s. kr 7,00 ISBN 82-537-0316-3
- " 61 Jan M. Hoem: Levels of Error in Population Forecasts *Usikker-*
hetsnivåer ved befolkningsprognoser 1974 46 s. kr 8,00
ISBN 82-537-0317-1
- " 62 Arne Rideng og Bjørn Lied Tønnesen: Statistisk Sentralbyrås
regionale befolkningsframskrivinger Nåværende opplegg og ut-
viklingsplaner 1974 *The Regional Population Projections of the*
Central Bureau of Statistics of Norway Current Procedure and
Plans for the Future 1974 25 s. kr 7,00 ISBN 82-537-0343-0
- " 63 Erik Biørn: Estimering av makro-konsumfunksjoner for etterkrigs-
tiden: Metodespørsmål og empiriske resultater *Estimating*
Aggregate Consumption Functions for the Post-War Period: Methodo-
logical Problems and Empirical Results 1974 84 s. kr 8,00
ISBN 82-537-0350-3
- " 64 Terje Assum: Hvem har nytte av forbrukerservice? *To Whose Benefit*
is the Consumer Service? 22 s. kr 5,00 ISBN 82-537-0356-2

- Nr. 65 Jan Byfuglien: Bosettingskart over Norge 1970: Grunnlag, innhold og bruk *Map of the Population Distribution of Norway 1970: Basis, Contents and Use* 1974 43 s. kr 7,00 ISBN 82-537-0392-9
- " 66 John Dagsvik: Etterhåndsstratifisering og estimering innen delbestander *Post-Stratification and Estimation within Subpopulations* 1974 49 s. kr 7,00 ISBN 82-537-0378-3
- " 67* Arne Rideng: Klassifisering av kommunene i Norge 1974 *Classification of the Municipalities of Norway* 56 s. kr 7,00 ISBN 82-537-0393-7
- " 68 Erik Biørn: Estimating the Flexibility of the Marginal Utility of Money: An Errors-in-Variables Approach *Estimering av pengenes grensenyttefleksibilitet: et opplegg med feil i de variable* 1974 18 s. kr 5,00 ISBN 82-537-0410-0
- " 69 Hele Brunborg: Framskrivning av folkemengden i Norge 1973-2100 Et analytisk eksperiment *Population Projections for Norway An Analytic Experiment* 1974 100 s. kr 8,00 ISBN 82-537-0413-5
- " 70 Inger Gabrielsen: Aktuelle skattetal 1974 *Current Tax Data* 1974 73 s. kr 8,00 ISBN 82-537-0414-3
- " 71 Vidar Ringstad: Some Empirical Evidence on the Decreasing Scale Elasticity *Noen resultater for produktfunksjoner med fallende passuskoeffisient for norsk bergverk og industri* 1974 20 s. kr 5,00 ISBN 82-537-0424-0
- " 72 Jon D. Engebretsen: En modell for analyse av utviklingen i de direkte skatter: Skattemodellen i MODIS IV *A Model for Analysis of the Development in Direct Taxes: Tax Model in MODIS IV* 1974 65 s. kr 8,00 ISBN 82-537-0428-3
- " 73 Lars Østby: Hvem flytter i Norge? Tendenser i flyttergruppens sammensetning etter 1950 *The Migrants in Norway Trends in the Composition of the Migrant Group after 1950* 1975 23 s. kr 5,00 ISBN 82-537-0441-0
- " 74 Erik Biørn: Avskrivningsregler og prisen på bruk av realkapital *Depreciation Rules and the User Cost of Capital* 1975 46 s. kr 7,00 ISBN 82-537-0445-3
- " 75 Erling Sverdrup: Multiple Comparisons by Binary and Multinary Observations *Multiple sammenlikninger ved binære og multinære observasjoner* 1975 33 s. kr 7,00 ISBN 82-537-0482-8
- " 76 Tor Fr. Rasmussen: Yrkesbefolkningen i Norge *The Economically Active Population in Norway* 1975 95 s. kr 8,00 ISBN 82-537-0493-3
- " 77 Erik Biørn: The Distributive Effects of Indirect Taxation: An Econometric Model and Empirical Results Based on Norwegian Data *Fordelingsvirkningene av den indirekte beskatning: En økonometrisk modell og empiriske resultater basert på norske data* 1975 17 s. kr 5,00 ISBN 82-537-0506-9
- " 78 Inger Gabrielsen: Aktuelle skattetal 1975 *Current Tax Data* 1975 45 s. kr 8,00 ISBN 82-537-0523-9
- " 79 Idar Møglestue: Befolkningens utdanningsbakgrunn En analyse av tall for Folketelling 1970 *Educational Background of the Population An Analysis of Data from Population Census 1970* 1975 89 s. kr 8,00 ISBN 82-537-0532-8
- " 80 Knut Ø. Sørensen: Statistisk Sentralbyrås befolkningsprognosemodell ved de regionale framskrivinger 1975 *The Population Projection Model of the Central Bureau of Statistics of Norway in the Regional Projections* 1975 48 s. kr 8,00 ISBN 82-537-0540-9

- Nr. 81 Petter Jakob Bjerve: Two Addresses on Statistical Co-operation
To taler om statistisk samarbeid 1976 20 s. kr 5,00
ISBN 82-537-0548-4
- " 82 Gerd Skoe Lettenstrøm: Fødselstall i ekteskapskohorter 1965-1972
En analyse på grunnlag av registerdata Fertility of Marriage Cohorts An Analysis Based on Register Data 1976 64 s. kr 8,00
ISBN 82-537-0600-6
- " 83 Lorents Lorentsen og Tor Skoglund: MSG-3 En modell for analyse
av den langsiktige økonomiske utvikling *MSG-3 A Model for Analysis of the Long Term Economic Development* 1976 46 s.
kr 7,00 ISBN 82-537-0604-9
- " 84 Petter Jakob Bjerve: Trends in Norwegian Planning 1945-1975
Utviklingstendensar i norsk planlegging gjennom 30 år 1976
42 s. kr 7,00 ISBN 82-537-0610-3
- " 85 Idar Møglestue og Arild Jeber: Utdanning og yrke til lærerkan-
didatene fra 1965 *Education and Occupation of Graduates from Teachers' Training Colleges in 1965* 1976 55 s. kr 8,00
ISBN 82-537-0611-1
- " 86 Jan M. Hoem, Erling Berge and Britta Holmbeck: Four Papers on
the Analytic Graduation of Fertility Curves *Fire artikler om analytisk glatting av fruktbarhetskurver* 1976 57 s. kr 8,00
ISBN 82-537-0616-2
- " 87 Vidar Ringstad: On the Estimation of Dynamic Relations from
Combined Cross Section Time Series Data *Om estimering av dynamiske relasjonar frå tverrsnitts-tidsrekke data* 1976
19 s. kr 5,00 ISBN 82-537-0620-0
- " 88 Petter Laake og Hans Kristian Langva: Estimering av total
sysselsetting innen noen hovednæringer i geografiske regioner:
Om estimatorenes skjevhet, varians og bruttovarians *Estimation of Employment within Geographical Regions: On the Bias, Variance and the Mean Square Error of the Estimates* 1976
57 s. kr 8,00 ISBN 82-537-0646-4
- " 89 Ståle Dyrvik: Ekteskap og barnetal - Ei gransking av fertili-
tetsutviklinga i Norge 1920-1970 *Marriages and number of children - An Analysis of Fertility Trend in Norway* 1976
48 s. kr 8,00 ISBN 82-537-0658-8
- " 90 Ståle Dyrvik: Utviklingstendensar i 1975 i Norges befolkning
Trends in the Norwegian Population 1976 27 s. kr 7,00
ISBN 82-537-0654-5
- " 91 Inger Gabrielsen: Aktuelle skattetal 1976 *Current Tax Data*
1976 51 s. kr 8,00 ISBN 82-537-0653-7
- " 92 Olav Vannebo: Regionale forskjeller i yrkesdeltakingen 1970
Regional Differences in Labour Force Participation 1970
1977 67 s. kr 9,00 ISBN 82-537-0709-6
- " 93 Finn R. Førsumd og Sigurd Tveitereid: Pris- og inntekts-
fordelingsvirkninger av miljøverninvesteringer i norsk
bergverk og industri *Price and Income Effects of Environmental Protection Investments in Norwegian Mining and Manufacturing* 1977 87 s. kr 11,00 ISBN 82-537-0717-7
- " 94 Erik Garaas: En modell for analyse av skatter ved forskjel-
lige definisjoner av inntekt *A Model for Analysis of Taxes and Alternative Definitions of Income* 1977 59 s. kr 11,00
ISBN 82-537-0725-8

- Nr. 95 Petter Longva: Energibruk i Norge *Energy Use in Norway* 1977
49 s. kr 9,00 ISBN 82-537-0733-9
- " 96 Odd Aukrust: Inflation in the Open Economy: A Norwegian
Model *Inflasjon i en åpen økonomi: En norsk modell* 1977
67 s. kr 11,00 ISBN 82-537-0737-1
- " 97 Idar Møglestue: Allmennlærerutdanning og yrke En analyse av
tall fra Folketelling 1970 *General Teacher Training and
Occupation An Analysis of Data from Population Census 1970*
1977 66 s. kr 11,00 ISBN 82-537-0743-6
- " 98 Tor Fr. Rasmussen: Pendling i Norge 1970 *Commuting in Norway*
1970 1977 84 s. kr 11,00 ISBN 82-537-0754-1
- " 99 Inger Gabrielsen: Aktuelle skattetal 1977 *Current Tax Data*
1977 59 s. kr 11,00 ISBN 82-537-0770-3
- " 100 Sigurd Høst: Mediabruk som fritidsaktivitet *The Use of Mass Media
as a Leisure Activity* 1977 33 s. kr 9,00 ISBN 82-537-0778-9

Publikasjonen utgis i kommisjon hos
H. Aschehoug & Co. og Universitetsforlaget, Oslo,
og er til salgs hos alle bokhandlere
Pris kr 9,00